

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE ZJEDNICE

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Novice iz metropole

Cleveland, O. — December, mesec glavnih ali letnih sej, je za nami, tako tudi januar, mesec letnih konferenc in občnih zborov narodnih domov, podjetij in korporacij.

ko, medtem ko se je Mike Steblaj poškodoval v tovarni. Operiran je bil na kili in sedaj se mu zdravje vrača.

Frank Kramar.

Naša mladina in mi

West Allis, Wis. — Kmalu se bo vršila letna seja gl. odbora SNPJ. Rešetanja o nameravani angliški strani v dnevniki so za nami.

Nekateri dopisniki so se čudili onim, ki so bili proti angliški strani. O, da bi vi vedeli kako sem se jaz čutil vašim dopisom in pa sednji konvenciji, ki je osvojila načrt, da se letno plača v sportne namene vsota štiri tisoč dolarjev.

Joseph Radej, 16.

Progressivne Slovence

Cleveland, O. — Pred par leti so napredne žene v Clevelandu na sestanku ustanovile organizacijo za naše žene v tej državi.

Enajsta konvencija SNPJ je sprejela resolucijo, da se tej napredni ženski organizaciji da moralna podpora k boljšemu razvoju.

—Fotograf. F. Stevan.

Lister Hill, pristal "new deal," ki je smagal kot kandidat za federalnega senatorja pri volitvah v Alabami.

vedno držijo za vrat. Dostikrat se kupuje stvari, če so nujno potrebne ali ne in če jih je možno plačevati ali ne.

Organizacija Progressivne Slovence se je ustanovila za napredne delavske žene. Ustanovila se je z namenom, da se organizirajo njene postojanke po vseh naselbinah.

John Filipič.

Par misli o tem in onem

Kenosha, Wis.—Priznam, da nisem zrel za pero, kajti z desetim letom sem zapustil šolske klopi, toda ko čitam Prosveto, vidim, da meni prilično enako izšolan pišejo najbolj stvarno.

Da se nahajamo v dobi ekonomske revolucije, tega se najbolj zaveda vladajoči razred, ki uporablja najučinkovitejša sredstva: cepljenje trpečih mas, kar je pač lahko delo: zavist, samoljublje, glavno pa je verska zablota.

Malo tega in onega

Ivan Molek

Zanimivo je opazovati, kako se v Ameriki ločijo stare politične linije in kako prihajajo skupaj stari načelni nasprotniki, na drugi strani pa se razhajajo stari pristaji z ozirom na Rooseveltovo oboževalno politiko.

Zadnjič, ko je bil v ospredju referendum glede napovedi vojne, so se postavili na Rooseveltovo stran proti temu referendumu stari republikanski burbonci, kakršna sta Landon in Knox.

Zdaj, ko je v ospredju Rooseveltov program za povečanje bojne mornarice in letalskih enot, pa prihajajo skupaj novodealski liberalci, Hearst in Stalinski komunisti, na nasprotni strani pa vidimo nekaj republikanskih burboncev, kot sta senator Vanderberg in kongresnik Fish.

Ta politična konfuzija znači, da stare politične črte ne pomenijo več nič. Radikalci skačejo čez ojnice k burboncem in burbonci so enkrat s komunisti, drugič z liberalci in tretjič — sami ne vedo, kje so.

Se nekaj se pojavlja. Hearstovo časopisje, čilška Tribune in drugi najreakcionarniji listi ne strajajo več toliko s komunistom kolikor s fašizmom.

Hrvaški "antifašisti" in njihovi slovenski trabanti, ki "zdržujejo" po Ameriki vse, kar je ipso facto proti fašizmu, bodo kmalu prajdrali v — Hearstov pristan. Hearst tudi kritizira Hitlerja zaradi persekucij katoličanov in židov v Nemčiji, torej je "antinarčni" in — zavezni.

Zivela vsa lepo pisana pajdašija!

Hiša iz porcelana

V Clevelandu dokončujejo vrsto zgradb iz porcelanastega emajla, ki se dajo z milom in vodo n. pr. tako umivati kakor kopalne kadi iz istega tvoriva.

Novi gradbeni material, ki ga vežejo s kovinskimi vezmi, združuje v sebi prednosti lepote, cenenosti, varnosti pred ognjem in pred rjo, ne glede na to, da ga je mogoče ohraniti vedno snažnega.

Cepprav je umetnost izdelovanja emajla zelo stara, so spojino s kovino odkrili šele v najnovejšem času. Uporaba tega gradbenega tvoriva je povsem novovrstna.

Šest dni v umetnem ozračju

Belgijska letalska poročnica Stijns in Abraham sta se dala v nedeljo 26. decembra zapreti v tlačno komoro, da bi v njej prebila razne pekuške.

Raziskovalca sta hotela komoro ostaviti šele letos v nedeljo 2. januarja. Aparati in steklena okna so omogočala nadziranje obeh mož, ki bi lahko v sili ušla iz komore tudi skozi poseben izhod.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 4. februarja 1915.)

Domače vesti. V Calumetu, Mich., je Zvonko Novak, urednik Slovenske družine, ustanovil podružnico SRZ. V Elyju, Minn., je vlak do smrti povozil Fr. Intiharja, ko se je vračal z dela.

Delavske vesti. Vojaštvo je strlo generalno stavko v Nemčiji, med tem pa je izbruhnil generalni štrajk v Trstu.

Svetovna vojna. Američke čete so razbile nemško črto ob meji Lorene v Franciji.

Sovjetska Rusija. Boljševiške čete so okupirale vso Ukrajino. Trocki je poslal tri nove peke rdeče garde na Finsko.

Črna procesija v Rimu

Če bi človek sodil po srditih klerikalnih protestih, ki so adresirani na Hitlerja, bi mislil, da je katoliška cerkev postala nasprotnik fašizma. To bi bila velika zmotna. Katolicizem je sicer v konfliktu z nacijskimi "pogani," ki menda obožavajo starega Votana in "dokazujejo", da je bil Kristus Nemeč, ampak med Vatikanom in Mussolinijem fašizmom je še vedno najlepše prijateljstvo in zavezništvo.

To je bilo ponovno potrjeno pred kratkim, ko je dolga procesija nadškofov, škofov in duhovnikov prikorakala pred Beneško palačo v Rimu, v kateri stoluje fašistični papež Mussolini. V procesiji, ki se je poklonila diktatorju Mussoliniju, je bilo 60 nadškofov in škofov ter 2000 duhovnov. Vsa ta armada italijanskih duhovniških fašistov se je lani odlikovala v fašistični kampanji za pšenično letino — jako neuduhovna zadeva za cerkev!

Mussolini je bil kajpada zelo vesel svoje črne armade in še bolj je bil radosten, ko je slišal slavospeve italijanskih nadškofov in škofov.

"Katoliška duhovščina avtarkične fronte naše domovine vam je na razpolago, duče, kadar jo hočete", je zagotavljal Mussolinija opat Menossi v imenu dole duhovščine. Nadškof Nogara iz Vidma je pa v imenu italijanskega episkopata takole zapel Mussoliniju:

"Oh, duče, vi ste izvojevali že toliko bitk, da mora vsakdo verjeti, da je Bog na vaši strani! Naj vas Bog še nadalje spremlja in vam pomaga izvojevati vse nadaljnje bitke, katere ste si začetli s svojo energijo in modrostjo, za čim večjo veličino, blaginjo in slavo krščanske Italije in Rima, središča krščanstva in novega Rimakega imperija!"

Razume se, da je bil Mussolini ves ginjen nad takšno udanostjo italijanske fašistične duhovščine in zahvalil se je navzočim škofom in duhovnom za sodelovanje v svoji borbi z abesinjskimi "hordami", kakor tudi s "hordami sankcionizma civiliziranih evropskih dežel."

Končno je Mussolini izabil priložnost in ponovno apeliral na "črno hordo" pred seboj, naj poskrbi, da bodo Italijanke narodile čim več otrok, kajti novi "rimski imperij" potrebuje močno armado...

Vatikanski krogi so previdno zmolčali vsako direktno zvezo s to zadevo, neoficielno so pa odobrili poklon duhovščine Mussoliniju kot "priložnost in zadovoljiv". Dva dni kasneje je tudi papež Pij sprejel isto delegacijo.

Demokrične "horde" v Ameriki naj ta dohodek notirajo! Notirajo naj ga tudi slovenska katoliška troliba v Ameriki, ki včasih rada pozabavljajo čez Mussolinija, kakor da je on še vedno hudič, ampak fašistična cerkev v Italiji, desna roka Mussoliniju in fašizmu v Italiji, je še vedno nedolžen "jagenček kodravec!"

Med tem, ko se je v Beneški palači dogajala omenjena dvakrat črna komedija, je pa londonski list Labor News prinesel vest iz Italije, katera pokazuje, kakor Mussolini mobilizira svoje "prostovoljce" za Španijo.

Vest se glasi, da je bil v Genovi umorjen mlad italijanski delavec Camillo Vergnani, ki se je upri naboru "prostovoljcev" za Španijo. Vergnani se je priglasil na sleparski uradni poziv za civilno službo v Abesiniji, ko je bil še dolgo časa brez dela. V družbi s štiridesetimi drugimi prosilci za službo se je Vergnani napotil iz Monghidora pri Bologni v Genovo, toda tamka so bili vsi prosilci razdeljeni na dve skupini: oženjeni so bili poslani v Abesinijo, neozženim je pa bilo povedano, da pojdejo v Španijo bojevat se za dučaja.

Vergnani je bil tako razkačen, ko je to slišal, da je odločno povedal, da za nobeno ceno ne gre v Španijo. Bil je na mestu aretiran in odvedel na policijsko postajo. Drugo jutro so njegovo truplo odpeljali na pokopališče...

Tudi to naj notirajo vsi oni, ki tako radi vpijejo o krščanskem značaju fašistične vstaje v Španiji in o krščanski misliji Mussolinijevih in Hitlerjevih "prostovoljcev" v Frankovi armadi...

Naša North American banka (propadla Seliškarjeva banka), ki se je pred tremi leti reorganizirala, je pa imela dokaj razburljivo letno zborovanje. Na papir v časopisu se ne sme napisati psovk, ki so letele na vodstvo banke, ampak nesramni koritarji, ki nimajo nobenega kredita v naselbinah, so ostali gluhi na vse očitke.

Urednika glasila SDZ (A.D.) se strahno jezita na glavni odbor SDZ, toda ne valed aesaemta, temveč zato, ker jima je prepričan, da je molzna kravo. No, saj se dobro razumemo. Upam, da bo članstvo "na svojem mestu".

Anton Jankovič, 147.

Novesle vesti

Sharon-Farrell, Pa. — Prvi mesec letošnjega leta je reano prizadel naše rojake. Pred kratkim je umrla Marija Vodeničar, stara 32 let, ki zapušča moža, tri nedoraste otroke, mater, sestre in brate. Rojena je bila v Sharonu. Drugi je bil Frank Zelenci, ki se je nahajal v bolnišnici dve leti. Trpel je na živčni boleznin in smrt ga je končno rešila iz muke. Pokojna ništa bila člana pri nobenem podpornem društvu. Dne 27. jan. so našli zmrznjenega rojaka Martina Bička v njegovi koči. V Ameriki je bil 37 let, ves čas tukaj. Doma je bil iz vasi Gornje Vrhpolje pri Sentjurju na Dolenjskem in star 69 let. Zapušča več sorodnikov, ki so oskrbeli pogreb. Bil je član društva št. 31 SNPJ.

Nagle vremenske spremembe so odgovorne za več nesreč. Frances Valentincič je padla pred hišo in si zlomila roko. Frances Cimperman pa je padla na ulici in si je tudi zlomila roko.

Sodnik F. L. Wham, ki je obsojil člane progressivne rudarske unije v Freeburgu, Ill., v plačev odškodnine \$117,000.

Da se nahajamo v dobi ekonomske revolucije, tega se najbolj zaveda vladajoči razred, ki uporablja najučinkovitejša sredstva: cepljenje trpečih mas, kar je pač lahko delo: zavist, samoljublje, glavno pa je verska zablota. Vse to jim je na razpolago, kar učinkovito deluje. Prepričan sem, da so čitatelji tega lista že večkrat videli kolese, ure, kako različno je in kaže pravilni čas. Nekaj takega je pričakovati pri človeštvu. Da bo socialna uprava sama, ali katera druga uprava vršila delo, je diktatura, kar pa za splošnost ni dobro. Skoro sem gotov, da do skrajnosti večina ne ve kaj pomenijo besede demokracija, liberalizem, anarhizem, komunizem, klerikalizem itd. Namesto kaj takega, proti čemer je pametno protestiral clevelandski dopisnik, naj bi zavzel mesto osebnosti podok.

(Dalje na 4. strani.)

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Na kakšni točki nevede je še ljudstvo, je dokaz človek v naj...

iz stare domovine, kjer se je mu...

Matiija Pogorelec.

Veselite in žalost

Delmont, Pa. — Okoliški premo...

Delmont, Pa. — Okoliški premo...

Frank Turk, 38.

Odgovor in pojasnilo

Meon Run, Pa. — Pred kratkim...

Meon Run, Pa. — Pred kratkim...

Carl Jarac.

S pota

Letošnje zimsko življenje v Minn...

Letošnje zimsko življenje v Minn...

Joseph Paulich, 280.

Moč organizacije

Detroit, Mich. — Dogodki, ki so...

Detroit, Mich. — Dogodki, ki so...

Homer Martin, predsednik avtine unije.

Letos nameravam porazdeliti svojo...

Letos nameravam porazdeliti svojo...

Ko to pišem, koncem januarja, smo vsi doma, najbolj pa se odlikuje...

Dr. H. H. Kung, novi kitajski premier.

Upam, da bomo mi organizirani delavci porabili svojo organizirano moč...

Frank Stambol iz Iške vasi 25c, Joe Cvelbar od Sv. Lovrencia 25c...

Pri nabiranju sta mi pomagala Louis Rebel in John Zajc v Clevelandu in poslala \$9.25...

Frank Strmaček.

Društvo "Slovenski Sokol"

North Chicago, Ill. — Tukajšnje narodno podporno društvo Slovenski Sokol se bliža svoji 29. letnici...

Washington, D. C. — Zvezna vlada mora nositi glavno relifno breme, pravijo uredniki...

Anton Valentinčič, 262.

Poročilo o prispevkih

Sharon, Pa. — Kakor sem že parkrat poročal, me je požarno društvo v Ponovi vasi pri Grosupljem lanskem poletju...

Washington, D. C. — Napad Williama Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, na Delavsko nestrankarsko ligo...

Anton Valentinčič iz Pečja je prispeval \$2; rojaki iz Ponove vasi so prispevali: John Novak ml. \$2, Louis Rebel \$2, Frank Perousek \$2...

Green je dejal, da je ligo je agentura CIO in njenih voditeljev, ki imajo politične ambicije...

Homer Martin, predsednik avtine unije.

Gary Cooper (levo), filmski igravec, ki je prejel plačo \$370.214 lansko leto...

ameriškega ljudstva, temveč podpira voditelje CIO, ki hočejo z njeno pomočjo priti na važna politična mesta.

Oliver pravi v odgovoru, "da nimajo Greenove obdolitve nobene podlage. Znano je, da se politična prepričanja članov eksekutivnega sveta ADF zlo razlikujejo.

Delavska nestrankarska liga je poslala pismo vsem članom kongresa, v katerem jih urga, naj sprejmejo Schwelienbach-Allenovo resolucijo...

Odgovornost vlade do brezposelnih

Glavno relifno breme mora nositi zvezna vlada

Washington, D. C. — Zvezna vlada mora nositi glavno relifno breme, pravijo uredniki sedmih vodilnih publikacij za socialno blaginjo in več drugih vodilnih osebnosti...

Voditelji blaginjskega dela pravijo, da je skrčenje apropriacij za WPA, ki naj bi skrbelo le za 1.600.000 delavcev, deloma odgovorno za skrčenje kupne sile in porast brezposelnosti.

To izjavo ali program so podpisali: Graec Abbott, urednica Social Service Review; Frank C. Bancroft, urednik Social Work Today; M. W. Beckelman, urednik Jewish Social Service Quarterly; Thomas H. Hoare, urednik revije The Compass; Paul Kellogg, urednik Survey Graphic; Margaret Rich, urednica revije The Family; E. F. in

Gary Cooper (levo), filmski igravec, ki je prejel plačo \$370.214 lansko leto, in A. P. Sloan od korporacije General Motors, tigar plača je bila \$561.311.

Table with 3 columns: Name, Address, City. Includes GLAVNI ODBOR, UPRAVNI ODBOR, and other organizational details.

P. V. Young, urednika Social Work Technique; Walter West, glavni tajnik Ameriške zveze blaginjskih delavcev...

Unije obetajo poraz ohiskemu guvernerju

Columbus, O. — Ohijska delavska nestrankarska liga je pričela mobilizirati svoje sile za poraz guvernerja Daveyja...

Odkodninska tožba proti policiji

San Antonio, Tex. — Tukajšnja postojanka Delavske zveze, organizacije brezposelnih in relifnih delavcev, je vložila odkodninsko tožbo proti mestni vladi in policiji...

LISTNICA UREDNIŠTVA

West Allis, Wis., T. B.: Obrnite se za informacije na Jugoslovanski Obzor v Milwaukeeju, iz katerega smo povzeli tisto vest o smrti Simona Brumca.

Advertisement for RAZPRODAJA 1938 A-B ARISTOCRAT avtomatičen plin štedilnik. Includes price \$78.75 and image of the stove.

Kongresniki in senatorji podpri špansko vlado

Washington, D. C. — Kongresniki in senatorji so pozdravili otvoritev španskega parlamenta in ljudsko vlado v posebnih izjavi...

Vesti iz Primorja

Velika tihotapska afera na Reki. Pred malim časom je vrnil dne 4. Jan. velik proces proti skupini reških in tržaških italijanov...

RADA BI IZVEDELA kje se nahaja možna prijateljica Ivanka Smerdel, poročena Barberič, doma iz St. Petra na Krašu...

